

Groot Dictee der Nederlandse Taal 2021

Correctiemodel met uitgebreide toelichting.

Op de pagina's hierna volgt de uitleg per zin. Hierin zijn de valkuilen met rood aangegeven (en die worden ook toegelicht). Maar uiteraard worden ook fouten in andere woorden meegeteld.

De correctoren rekenen maximaal twee fouten per woord – ook bij lange of complexe woorden als *coronavaccinatiejaar*, *19e-eeuwse* en *'s-Hertogenbosch*. Bij combinaties van twee of drie duidelijk bij elkaar horende woorden geldt dit maximum van twee fouten voor die hele woordgroep, bijvoorbeeld bij *grand prix* en *'s ochtends*.

Als de deelnemer een woord is vergeten, zijn dat twee fouten. Gaat het om een lidwoord of voorzetsel of iets anders korts zonder enig spellingprobleem: één fout.

De deelnemers hebben de instructie gekregen om getallen in cijfers te noteren, maar het telt niet als fout als ze toch letters gebruiken – tenzij ze daar dan weer fouten in maken (maximaal twee per woord). De naam *De Génestet* telt niet mee in de beoordeling, maar *De* moet wel met een hoofdletter.

Aanwijzingen die de dicteedeelnemers hebben ontvangen

- Bij de beoordeling geldt de laatste editie van *Het Groene Boekje* als spellingnorm, inclusief de online-editie: www.woordenlijst.org. Komt een dicteewoord daarin niet voor of is de spelling niet uit de spellingregels af te leiden, dan geldt de spelling zoals die is vastgelegd in de *Grote Van Dale* van 2015. Voor aardrijkskundige namen geldt de algemeen geaccepteerde schrijfwijze.
- Een liggend streepje (koppelteken) is alleen juist in woorden die ook daadwerkelijk met een streepje in de bovengenoemde naslagwerken staan, en/of als een streepje op grond van de spellingregels verplicht is. Zogeheten facultatieve streepjes (bijvoorbeeld *computer-virus* in plaats van *computervirus*) worden fout gerekend.
- Aan het einde van een regel mogen geen woorden worden afgebroken.
- Schrijf cijfers en getallen in cijfers.
- Er mogen geen woorden of woordgroepen worden afgekort. Dus stel dat er ergens 'dat wil zeggen' in de tekst staat, dan moet u dat voluit schrijven en niet als 'd.w.z.' Maar als er bij het voorlezen een afkorting wordt gebruikt, moet u die weer wel als afkorting noteren.
- Leestekens worden wel voorgelezen en dienen ook opgeschreven te worden, maar tellen niet mee in de beoordeling. (Koppeltekens en apostrofs tellen wél mee, want die horen bij de spelling van een woord.)

*Taaladviesdienst Genootschap Onze Taal
Den Haag, november 2021*

TITEL **Vaccinatiefascinatie**

- één woord, want het is een samenstelling; let op de *cc* in *vaccinatie* en de *sc* in *fascinatie* (en beide met één *n*); met beginhoofdletter
-

ZIN 1 Door de maandenlange tumultueuze vaccinatierace, waarin prik na prik is gezet – de grand prix op het circuit in Zandvoort, waar ook flink geracet werd, uiteraard niet meegeteld – mag je ervan uitgaan dat 2021 als coronavaccinatiejaar in de annalen terechtkomt.

- *maandenlange*: één woord
 - *tumultueuze*: in totaal vier *u*'s; let op de combinatie *ueu* en de *z* daarna
 - *vaccinatierace*: één woord; let op de *cc*
 - *prik na prik*: losse woorden
 - *grand prix*: twee woorden, met kleine letters (het is geen naam maar een algemene aanduiding); wordt net als in het Frans in twee woorden geschreven
 - *circuit*: met twee *c*'s; na de tweede volgt een *ui* en dan een *t*
 - *Zandvoort*: uiteraard met hoofdletter; let op de slot-*t*
 - *geracet*: met *ce* en dan een *t* – de stam *race* eindigt op een *s*-klank en daarom is het *racete - geracet*
 - *uiteraard*: één woord, met *d* op het eind (niet iets als *uit der aard* of *zo*)
 - *meegeteld*: één woord, met een *d* op het eind
 - *ervan uitgaan*: *er* moet aan *van* vast, *uit* moet aan *gaan* vast, dus niet iets met *vanuit* – het gaat om de combinatie *uitgaan van X*, en in combinatie met *er* wordt dat *ervan uitgaan*
 - *coronavaccinatiejaar*: met kleine letter; één woord, want het is een samenstelling; let op de *cc* en de enkele *n* in *vaccinatie*; geen streepjes
 - *annalen*: ander woord voor 'jaarboeken, geschiedenisboeken': dubbel *n* na de begin-*a* en met slot-*n* (afleiding van het Latijnse *annus* = 'jaar')
 - *terechtkomt*: *terechtkomen* staat als één woord in de woordenboeken, en daarom worden ook de vervoegde vormen aan elkaar geschreven
-

ZIN 2 **6 januari startte** Nederland met **vaccineren**, op de dag van de **gewelddadige inbezitneming** van het **Capitool** in **Washington** door **trumpisten**, een actie die door **sommigen getypeerd** werd als een **middeleeuwse veldslag**.

- *6 januari*: kleine letter *j*, omdat de *6* als het eerste woord van de zin telt (en *januari* geen naam is); *Zes januari* mag ook
 - *startte*: dubbel *t* na de *r*
 - *vaccineren*: dubbel *c*, één *n*
 - *inbezitneming*: helemaal aan elkaar (afgeleid van *in bezit nemen*)
 - *Capitool*: hoofdletter *C*
 - *Washington*: hoofdletter *W*
 - *trumpisten*: kleine letter *t*
 - *sommigen*: met slot-*n*, omdat het zelfstandig gebruikt is en naar personen verwijst
 - *getypeerd*: met *y* en slot-*d*
 - *middeleeuwse*: kleine letter
-

ZIN 3 Daarin is de **vaccinatiecampagne godzijdank** niet **ontaard**, maar ze is wel **gekruid** om niet te zeggen **gepeperd** verlopen, soms met **scheldkanonnades over en weer** tussen **vaxers** en **antivaxers**.

- *Daarin*: één woord
 - *vaccinatiecampagne*: één woord; let op de *gn* in *campagne*
 - *godzijdank*: één woord, met kleine letter en lange *ij*: het is een vaste uitdrukking geworden en betekent niet meer letterlijk ‘aan God zij dank’
 - *ontaard*: eindigt op een *d*: voltooid deelwoord van *ontaarden*
 - *gekruid*: eindigt op een *d*: voltooid deelwoord van *kruiden*
 - *gepeperd*: eindigt op een *d*: voltooid deelwoord van *peperen*
 - *scheldkanonnades*: één woord, met één *n* voor de *o* en dubbel *n* erna; geen apostrof
 - *over en weer*: losse woorden
 - *vaxers*: uit het Engels overgenomen nieuwvorming op basis van de eerste letters/klanken van *vaccination* – met één *x*, omdat in het Nederlands de *x* nooit wordt verdubbeld (het is ook *faxen*, *boxer* en *buxus* met één *x*); geen apostrof na de *x*
 - *antivaxers*: idem, en zonder streepje na *anti* (er komt nooit een streepje na *anti*, tenzij het woord daarna, waarmee het een samenstelling vormt, met een *e*, *i* of *ij* begint (zoals in *anti-elitair*, *anti-infectieus*, *anti-ijsdeken*))
-

ZIN 4 Sommige zelfverklaarde immunologen vergastten hun Twittervolgers, Facebookvrienden, tantes en ooms de voorbije maanden op gloednieuwe theorieën over virussen en bacteriën.

- *Sommige*: hier zonder *n*, omdat het bij *immunologen* hoort
 - *zelfverklaarde*: één woord
 - *immunologen*: dubbel *m* na de *i*, één *n* de *u*
 - *vergastten*: dubbel *t* en slot-*n*: het is de verleden tijd meervoud van *vergasten* ('als gast onthalen')
 - *Twittervolgers*: hoofdletter *T*, één woord
 - *Facebookvrienden*: hoofdletter *F*, één woord
 - *tantes*: zonder apostrof, kleine letter
 - *ooms*: zonder apostrof, kleine letter
 - *voorbije*: met lange *ij*, dan *e*
 - *gloednieuwe*: één woord, net als *gloednieuwe*
 - *theorieën*: met *th*, met *ie* na de *r* en dan nog een *e* met trema
 - *virussen*: met *i* in eerste lettergreep, één *r*, dubbel *s*
 - *bacteriën*: met *c* in eerste lettergreep, met alleen *i* na de *r* en dan een *e* met trema
-

ZIN 5 Uit een **blijmoediger vaatje** tapte een **aimabele kloosterzuster** die ik **'s ochtends** een keer **ontmoette** in de buurt van **'s-Hertogenbosch** tijdens een wandeling onder een **wolkeloze** hemel op een **glooiing** van een zandweg met een **weids** uitzicht over **weidevelden** en haar **abdij**.

- *blijmoediger*: met lange *ij*, één woord
 - *vaatje*: dubbel *a* en dan *t* (geen *d*): het is de verkleinvorm van *vat*
 - *aimabele*: met *ai* aan het begin en één *m*; let ook op de twee *e*'s (voor én na de *l*)
 - *kloosterzuster*: één woord
 - *'s ochtends*: apostrof vóór de eerste *s*, dan spatie (geen streepje); geen apostrof in *ochtends*
 - *ontmoette*: dubbel *t*
 - *'s-Hertogenbosch*: apostrof vóór de eerste *s*, dan streepje; verder aan elkaar – let ook op de kleine letter *s*, de hoofdletter *H* en de *sch* aan het eind
 - *wolkeloze*: zonder tussen-*n* (het geldt als afleiding, niet als samenstelling)
 - *glooiing*: dubbel *o* en dan meteen dubbel *i*; geen trema
 - *weids*: met korte *ei*
 - *weidevelden*: met korte *ei*, één woord, geen tussen-*n*
 - *abdij*: met lange *ij*; let ook op de *b* voor de *d*
-

ZIN 6 Ze noemde **zichzelf droogkomisch** een **non-vaxer**, die zich had laten **inerten bij een van de nabijgelegen Noord-Brabantse GGD's** waar, zo voegde ze **eraan toe, non-stop ingeënt** werd.

- *zichzelf*: één woord
 - *droogkomisch*: één woord, *komisch* met een *k*
 - *non-vaxer*: streepje na *non* – je kunt *non* als voorvoegsel opvatten in de betekenis ‘niet’, en dan komt er een streepje (net als in bijv. *non-verbaal* en *non-conformist*); je kunt het geheel ook zien als een gelijkwaardige samenstelling van *non* en *vaxer* (‘iemand die én non én vaxer is’), en ook dan komt er een streepje
 - *inerten*: één woord
 - *een*: zonder accenten, omdat die hier niets toevoegen
 - *nabijgelegen*: één woord, met lange *ij* en met slot-*n*
 - *Noord-Brabantse*: streepje en twee hoofdletters
 - *GGD's*: drie hoofdletters, dan apostrof
 - *eraan toe*: *er* moet aan *aan* vast; *toe* staat daar los van, omdat het bij *voegde* hoort (de gebruikte combinatie is *toevoegen aan* ...)
 - *non-stop*: combinaties met het voorvoegsel *non* krijgen een streepje
 - *ingeënt*: met trema op de tweede *e*; let ook op de slot-*t*
-

ZIN 7 Onze **gedachtewisseling inzake vaccinatie** gaf ze extra **cachet** met een **poëziereg**el van de **19e-eeuwse predikant-poët De Génestet**, die op **31-jarige** leeftijd overleed aan **tuberculose**, een **infectieziekte**, **bacterieel van aard**, die **wereldwijd** nog altijd **huishoudt**.

- *gedachtewisseling*: zonder tussen-n (de officiële regel zegt: na een woord dat een meervoud op *-en* én op *-es* heeft, komt in samenstellingen geen tussen-n; het doet er niet toe of je denkt aan meerdere afzonderlijke gedachten die worden uitgewisseld)
 - *inzake*: één woord, geen *n* aan het eind
 - *vaccinatie*: daar is-ie weer ...
 - *cachet*: met *c* aan het begin, *ch* in het midden en *t* aan het eind
 - *poëziereg*el: één woord, trema op de eerste *e*
 - *19e-eeuwse*: let op het streepje – ook *19e-eeuwse*, *19de-eeuwse*, *19de-eeuwse* en *negentiende-eeuwse* zijn juist
 - *predikant-poët*: kleine letters, streepje ertussen, geen *c* in *predikant*, *poët* met trema op de eerste *e*
 - *De (Génestet)*: *De* moet met een hoofdletter; fouten in *Génestet* worden niet meegeteld
 - *31-jarige*: met een streepje; *eenendertigjarige* is ook juist (mits juist gespeld: aaneen, geen streepje, geen accenten)
 - *tuberculose*: kleine letter, met *c* als middelste letter, eindigt op *-se*
 - *infectieziekte*: één woord; geen *k* in *infectie*
 - *bacterieel*: met *c*, geen trema
 - *aard*: met *d*
 - *wereldwijd*: één woord, lange *ij*
 - *huishoudt*: één woord, met *-dt*
-

ZIN 8 Ik **vind**, **zei** ze **ootmoedig**, wat hij **vindt** en **wellicht vind** jij dat ook: **de** kunst is om met een milde lach alsof je niet **strijdt**, te **strijden**.

- *(ik) vind*: geen *t*
- *zei*: korte *ei*
- *ootmoedig*: met *t* na de *oo*
- *(hij) vindt*: met *-dt*
- *wellicht*: aan elkaar, dubbel *l*
- *vind (jij)*: geen *t*
- *de (kunst is ...)*: kleine letter
- *(alsof je niet) strijdt*: met lange *ij* en *-dt*
- *strijden*: met lange *ij*